

Інформація з організації практик для студентів

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - російська
Освітня програма	Російська мова і зарубіжна література. Друга мова
Професійна кваліфікація (за наявності)	Вчитель російської мови, зарубіжної літератури, другої мови
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр філології. Вчитель російської мови, зарубіжної літератури, другої мови

Навчальна фольклорна практика (1 курс)

Мета практики: збирання та систематизація регіонального фольклору, закріплення та практичне застосування теоретичних знань, отриманих з різних дисциплін філологічного циклу, насамперед “Усна народна творчість”, розвиток комунікативних навичок студентів.

Метою зумовлені **завдання практики:**

- з'ясувати час та характер заселення місцевості, в якій проводиться запис, характер міграції населення;
- виявити основні регіональні типи первинно завезеної фольклорної традиції та характер її подальшої трансформації;
- зафіксувати фольклорні твори в живому побутуванні, опитавши 15-20 носіїв різного віку;
- знайти найбільш талановитих та відомих у цій місцевості носіїв фольклорної традиції та зафіксувати їх фольклорний репертуар;
- проаналізувати характер та основні локальні форми трансмісії фольклорної традиції;
- проаналізувати характер поширення постфольклорних явищ (якщо такі виявляться в досліджуваному локусі).

У процесі проведення практики студент повинен **знати:**

- теорію фольклору;
- основні фольклорні жанри, їх жанроутворюючі ознаки та поетику;
- основні ознаки фольклорних, постфольклорних та фольклоризованих творів;
- історію формування регіонального фольклорного матеріалу.

Під час фольклорної практики студенти повинні отримати та розвинути **навички та вміння:**

- самостійно отримувати фольклорну інформацію, спілкуватися з носіями фольклору;
- фіксувати фольклорні тести згідно з науковими вимогами до фольклорного запису;
- користуватися аудіовізуальними засобами запису фольклорних текстів “з голосу”;
- вести щоденник польових записів;
- самостійно систематизувати та класифікувати фольклорні тести.

Зміст практики

У процесі фольклорної практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, отримані не тільки під час вивчення курсу «Російська усна народна творчість», але й первинної філологічної підготовки, актуалізуються знання з історії України, історії української культури та народознавства.

1. Ознайомлення з методикою збирання та систематизації фольклорного матеріалу.

Основні напрямки польової роботи:

- Традиційний фольклор дорослих і дітей в місті і в селі. Це напрямок роботи передбачає виявлення носіїв різних жанрів обрядового фольклору та пост фольклорних текстів і подальшого інтерв'ювання їх за спеціальними програмами і опитувачами.
- Фольклорні форми (традиційні та нові) в культурі малих соціальних груп (дитячих, підліткових, молодіжних, дорослих, змішаних; стабільних і віртуальних).
- Нові фольклорні форми і жанри в культурному житті дорослих і дітей сьогодні.

2. Ознайомлення з місцем проведення практики; робота над історичною довідкою.

3. Проведення польових записів. Польова робота включає такі основні моменти:

- Ознайомлення з історією, говіркою, економікою і культурою населеного пункту.
- Виявлення умов побутування фольклору, знайомство з кращими виконавцями казок, пісень, частівок, і ін. жанрів.
- Складання карти-схеми населеного пункту, на якій зазначаються цікаві об'єкти: рудники, пагорби, яри, гаї, кладовища, занедбані споруди, об'єкти сакральної топографії (церкви, каплиці, хрести, джерела, каміння тощо) та ін.
- Проведення записів фольклорних творів: знайомство з інформантами; запис відомостей про них; аудіо-та відеозапис фольклорних творів.
- Розшифровка польових записів. Головна вимога – абсолютна точність запису: не допускаються пропуски, зміни, доповнення тексту; повинні бути відображені всі особливості діалекту.

4. Оформлення щоденника польових записів. Формою звіту про проведення фольклорної практики є щоденник польових записів. Висновки дослідницької роботи повинні мати такі складові:

- Які фольклорні жанри на досліджуваній території (у локусі проведення фольклорної практики) продуктивні, а які – ні, довести матеріалами практики та висловлюваннями тих, від кого проводилися записи;
- Чи збереглися на досліджуваній території традиційні обряди (календарні, родинні) та супровідний фольклор. Форма їх побутування (автентична, ігрова);
- Як побутує на досліджуваних теренах казка, охарактеризувати основні форми її трансмісії;
- Охарактеризувати способи побутування та трансмісії постфольклорної прози, основні тематичні групи легенд, переказів, усних оповідань, бувальщин. Відзначити місцеві мотиви та персонажів;
- Чи побутують у досліджуваному локусі історичні пісні. Які та чому збереглися. Хто їх виконує. Як вони пов'язані з місцевою/регіональною історією;
- Ким, коли і як виконуються паремії. Паремії якої тематики поширені і в яких вікових групах;
- Коли, ким і які ліричні пісні виконуються. Чи виконує їх молодь. Наскільки поширені пісні літературного походження;
- В яких ситуаціях, ким і коли виконуються частівки;
- Наскільки поширені 2ост фольклорно явища. Які тематичні групи анекдоту поширені. Як транслуються;
- Люди яких вікових категорій є основними носіями фольклорної традиції та 2ост фольклорного репертуару;

- Які форми трансмісії фольклорного матеріалу характерні для досліджуваної території;
- Який вплив мають книжки, шкільні програми, засоби масової інформації та аудіовізуальні засоби трансмісії фольклору на характер формування фольклорного репертуару у даній місцевості; охарактеризувати характер впливу та навести приклади із посиланням на інформацію носіїв та конкретні записи;
- Чи спостерігається взаємна рецепція фольклорного репертуару або окремих елементів поетики в місцях спільного проживання представників різних етносів. Охарактеризувати способи рецепції та навести конкретні приклади.

Практичне значення польової фольклористичної практики студентів спрямована на практичне значення: розвиток комунікативних здібностей та навичок спілкування з людьми різного віку, вмінь вибудовувати бесіду та здобувати необхідну інформацію, що необхідно для майбутнього вчителя; розвиток навичок транскрибування тексту – обов'язкова складова лінгвістичної підготовки; формування навичок класифікації та аналізу фольклорних текстів – необхідний компонент літературознавчої підготовки; розвиток навичок роботи з технічними засобами – формування методичної компетентності майбутніх педагогів.

Наукове значення: накопичення регіонального фольклорного матеріалу, що може слугувати для видання фольклорних збірок та хрестоматій з українського фольклору; підготовка бази для написання студентських та аспірантських робіт з питань фольклору регіону та фольклоризму творів російської літератури.

Критерії оцінювання фольклорної практики

Оцінювання результатів фольклорної практики здійснюється на підставі комплексу критеріїв.

Критерії підсумкової оцінки діяльності студентів у процесі практики (оцінку виставляє керівник практики):

1. Уміння спілкуватися з людьми та отримувати необхідну інформацію (фольклорні тексти).
2. Володіння теоретичними знаннями, необхідними для виявлення і фіксації фольклорних творів, диференціації народної та авторської творчості.
3. Наявність записів від 15 і більше знавців фольклору.
4. Грамотне оформлення фольклорних записів, наявність всієї необхідної супровідної інформації.
5. Уміння систематизувати і класифікувати фольклорний матеріал.
6. Наявність історичної довідки та інформації про носіїв фольклору.
7. Уміти робити аргументовані висновки.
8. Своєчасне проходження практики і складання звіту.
9. Відповіді на питання заліку.

Загальним підсумком фольклорної практики повинно стати закріплення теоретичних знань з фольклористики, розвиток комунікативних здібностей, формування навичок практичної фольклористичної роботи, розширення знань про народну культуру, зокрема словесну, і способи її функціонування, накопичення практичного знання для подальшої педагогічної діяльності, розвиток навичок використання комп'ютерної техніки та інноваційних технологій у навчальному процесі.

Навчальна діалектологічна практика (2 курс)

Мета практики: збирання та систематизація регіональних діалектів, закріплення та практичне застосування теоретичних знань, отриманих у курсі “Діалектологія російської мови”.

Завдання практики: